

Predicting Adolescent Internet Addiction Based on Parenting Styles with The Mediating Role of Attachment Styles

MohammadReza Tamannaifar¹ | Mahboobeh Khanshan²

DOR: 20.1001.1.26454955.1402.18.65.6.6

Abstract

The aim of this study was to predict adolescent Internet addiction based on parenting styles with mediating role of attachment styles. The research method was descriptive-correlational in terms of method. The statistical population of the study included all male and female high school students in Kashan city in the academic year 2021-2022 (6470 people). According to Morgan's table, a sample of 398 people were selected by multi-stage cluster sampling method. Using Young (1998) Internet Addiction Questionnaire (IAT), Schaefer Naqashian (1358) (PSQ) and Adult Attachment Style Questionnaire (Hazem and Schiver (1987) (AASQ)) data were gathered. Using AMOS 23 software was analyzed the data. The evaluation of the proposed model was performed using structural equation modeling. The results showed that loving parenting style had a significant effect on adolescents' Internet addiction directly ($p < 0.01$) and mediated by anxiety, insecure and avoidant attachment styles ($p < 0.05$). On the other hand, the direct effect of controlled parenting style and mediated by insecure attachment styles on adolescent Internet addiction was not significant ($p < 0.05$). According to the results of the present study on the relationship between parenting styles and Internet addiction in adolescents and the mediating role of attachment styles, these findings have practical implications for psychologists for a comprehensive therapeutic intervention to reduce internet addiction in adolescents.

Keywords: Internet Addiction, Parenting Style, Attachment Style, Adolescent.

Research Paper

Received:
14 December 2023Revised:
26 June 2023Accepted:
11 October 2023Published:
11 October 2023

P.P: 271-293

ISSN: 2645-4955
E-ISSN: 2645-5269

1. Corresponding author: Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Kashan University, Kashan, Iran. tamannai@kashanu.ac.ir

2. Master's degree, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Kashan University, Kashan, Iran.

Cite this Paper: Tamannaifar' M & Khanshan' M. Predicting Adolescent Internet Addiction Based on Parenting Styles with The Mediating Role of Attachment Styles; ; The Women and Families Cultural-Educational, 65(4), 271-293.

Publisher: Imam Hussein University

© Authors

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

۶۵

سال هجدهم
زمستان ۱۴۰۲

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۲۳
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۴/۰۵
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۱۹
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۷/۱۹
صص: ۲۹۳-۲۷۱

شابا چاپی: ۲۶۴۵-۴۹۵۵
الکترونیکی: ۲۶۴۵-۵۲۶۹

فصلنامه علمی فرهنگی تربیتی زنان و خانواده

پیش بینی اعتیاد به اینترنت نوجوانان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با میانجی‌گری سبک‌های دلبستگی

محمدرضا تمنایی فر^۱ | محبوبه خنشان^۲

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت نوجوانان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با میانجی‌گری سبک‌های دلبستگی انجام گرفت. روش پژوهش نوع توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش، شامل دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم شهرستان کاشان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ به تعداد ۶۴۷۰ نفر بود که بر اساس جدول مورگان نمونه‌ای به تعداد ۳۹۸ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و با پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸) (IAT)، سبک‌های تربیتی فرزندپروری شیفر نقاشیان (۱۳۵۸) (PSQ) و پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال هازن و شیور (۱۹۸۷) (AASQ) مورد ارزیابی قرار گرفتند. ارزیابی مدل پیش‌فرض پیشنهادی با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام گرفت. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج نشان داد که سبک فرزندپروری محبت به‌طور مستقیم ($p < 0.01$) و با میانجی‌گری سبک‌های دلبستگی ناایمن اضطرابی و اجتنابی ($p < 0.05$) بر اعتیاد به اینترنت نوجوانان اثر معنادار دارد. از طرفی، اثر مستقیم سبک فرزندپروری کنترل و با میانجی‌گری سبک‌های ناایمن دلبستگی بر اعتیاد به اینترنت نوجوانان معنادار نبود ($p > 0.05$). با توجه به نتایج پژوهش حاضر مبنی بر رابطه سبک‌های فرزندپروری و اعتیاد به اینترنت نوجوانان و نقش واسطه‌ای سبک‌های دلبستگی، این یافته‌ها دارای تلوایحات کاربردی برای روانشناسان جهت مداخله‌های پیشگیرانه - درمانی برای کاهش اعتیاد به اینترنت در نوجوانان است.

کلیدواژه‌ها: اعتیاد به اینترنت، سبک فرزندپروری، سبک دلبستگی، نوجوان.

۱. نویسنده مسئول: دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.
tamannai@kashanu.ac.ir
۲. کارشناسی ارشد، گروه آموزشی روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

استناد: تمنایی فر، محمدرضا؛ خنشان، محبوبه. پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت نوجوانان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با میانجی‌گری سبک‌های دلبستگی؛ ۶۵(۴)، ۲۷۱-۲۹۳. DOR: 20.1001.1.26454955.1402.18.65.6.6

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع) | نویسنده: ©
این مقاله تحت لایسنس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه

در چند دهه اخیر توسعه و پیشرفت فناوری به ویژه در زمینه دیجیتال همچون شبکه‌های اینترنتی رشد چشمگیری داشته است (کورنیاستی^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). اینترنت به عنوان گونه‌ای از فناوری مزایای زیادی دارد که موجب شده تا یکی از روزمرگی‌های افراد را تشکیل دهد (یانگ و دی آبرو، ۲۰۱۱). رشد و پیشرفت اینترنت در جوامع امروزی با منافع بسیار زیادی همراه بوده است اما در عین حال مطالعات مشخص کرده است که استفاده بیش از حد از اینترنت به یکی از بحران‌های اخیر در کشورها در میان جمعیت نوجوان تبدیل شده است (لو^۲ و همکاران، ۲۰۱۷). سرعت بی‌رویه اعتیاد به اینترنت و آسیب‌های آن باعث شده است تا این معضل به اعتیادی تبدیل شود که رایج‌تر از دیگر اعتیادهای رفتاری باشد (ساریسکا^۴ و همکاران، ۲۰۱۷). یانگ اولین کسی بود که اصطلاح اعتیاد به اینترنت را مطرح کرد و اعتیاد به اینترنت را به عنوان هر رفتاری مرتبط با اینترنت که فعالیت‌های روزمره و ارتباطات اجتماعی را دچار اختلال کند تعریف کرد (یانگ^۵، ۲۰۱۵). در عصر حاضر اینترنت در زندگی روزانه حدود ۴۰٪ از افراد نقش اساسی دارد تا جایی که بیش از سه میلیارد کاربر اینترنتی تا سال ۲۰۱۶ گزارش شده است (رسلیزا^۶ و همکاران، ۲۰۱۸). بر اساس یک برآورد انجام شده در سال ۲۰۱۸ حدود سه و نیم میلیارد کاربر به اینترنت دسترسی داشته‌اند که اغلب آنان شامل جوانان و نوجوانان بوده است (تنزین^۷ و همکاران، ۲۰۱۸). از طرف دیگر بررسی‌های انجام شده تا سال ۲۰۲۰ نشان داده است که به‌طور متوسط چهار و نیم میلیارد کاربر از اینترنت استفاده می‌کنند که شامل ۵۹٪ از جمعیت جهان می‌باشد (الواد^۸ و همکاران، ۲۰۲۰). این معضل در جمعیت‌های فرهنگی گوناگون وجود دارد. به عنوان مثال آمارها در کشور کره جنوبی نشان داده است که ۶/۴ درصد از کودکان ۵ تا ۹ سال، ۱۱/۷ درصد از نوجوانان و ۵/۹ درصد از بزرگسالان ۲۰ تا ۲۵ سال از این اعتیاد رنج می‌برند (کوه^۹، ۲۰۱۷). در

1. Kurniasanti. K.S
2. Young, D., & Nabuco de Abreu, C.
3. Lu, H.L.
4. Sariyska, R.
5. Young, K. S.
6. Rosliza, AM.
7. Tenzin, K.
8. Olawade DB,
9. Koh, Y. S.

ایران نیز، شیوع استفاده از اینترنت در جمعیت‌های مختلف از ۰/۸ تا ۲۶/۷ درصد متغیر است و شیوع آن در نوجوانان و جوانان بیشتر است (شادزی و همکاران، ۲۰۲۰). از طرف دیگر در دوران کرونا به دلیل کنترل این ویروس، محدودیت‌هایی از قبیل در خانه ماندن و فاصله‌گذاری اجتماعی را اعمال کردند و افراد را به آموزش مجازی، مطالعه و خرید و کار آنلاین تشویق کردند که این امر منجر به رشد چشمگیر اعتیاد به اینترنت در گروه‌های سنی مختلف، بخصوص نوجوانان شده است (گوپتا^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ هامیلتون^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). مطالعات اخیر نشان داده است اعتیاد به اینترنت می‌تواند منجر به مشکلات روانشناختی (افسردگی) و کیفیت خواب ضعیف (پهل^۳ و همکاران، ۲۰۲۲)، کاهش پیشرفت تحصیلی (ژانگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۸) و بسیاری از مشکلات جسمانی (السلامه^۵ و همکاران، ۲۰۱۹) در نوجوانان شود.

تائو و همکاران (۲۰۱۰) هشت علامت برای اعتیاد به اینترنت مطرح کرده‌اند: ۱- اشتغال ذهنی در مورد اینترنت: تمایل زیاد به استفاده از اینترنت و ناتوانی در توقف فکر کردن به فعالیت‌های قبلی اینترنتی؛ ۲- ترک: در صورت عدم استفاده از اینترنت، داشتن خلق و خوی منفی، اضطراب و بی‌حوصلگی؛ ۳- تحمل: افزایش در هر بار استفاده از اینترنت برای رسیدن به میزان لذت قبلی؛ ۴- کنترل دشوار: تمایل همیشگی و یا ناتوانی در قطع استفاده از اینترنت؛ ۵- بی‌توجهی به پیامدهای خطرناک: نادیده گرفتن مشکلات جسمی و روحی در اثر استفاده بیش از حد از اینترنت؛ ۶- از بین رفتن علائق شخصی: از دست دادن علاقه به سرگرمی‌های قبلی و روابط اجتماعی؛ ۷- کاهش احساسات منفی: استفاده از اینترنت برای جبران مشکلات روانشناختی (اضطراب، استرس، افسردگی)؛ ۸- مخفی کاری از

-
1. Gupta, R.
  2. Hamilton, J.
  3. Pohl, M.
  4. Zhang, Y.
  5. Alsalameh, A. M.

اطرافیان: پنهان کاری درباره استفاده از اینترنت، همچون پول و زمانی که صرف کارهای اینترنتی می‌شود (تائو^۱ و همکاران، ۲۰۱۰).

در سبب‌شناسی گرایش به اعتیاد به اینترنت تبیین‌های مختلفی ارائه شده است. برای پژوهشگران این مسئله مطرح می‌شود که اعتیاد به اینترنت باید ریشه در سازه‌های دیرینه‌تری داشته باشد که دارای جنبه‌های مؤثر بر رفتار باشد. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که عوامل خانوادگی مانند ساختار خانواده، نحوه تعامل والدین با فرزندان و انتظار والدین از آنان با اعتیاد به اینترنت نوجوانان مرتبط است (زندئ‌پیام و همکاران، ۲۰۱۹). یکی از عوامل مربوط به حوزه خانواده که ممکن است در اعتیاد اینترنت فرزندان نقش داشته باشد سبک‌های فرزندپروری والدین است. هر خانواده برای تربیت فرزندان خود، روش‌های خاصی را بکار می‌گیرد که این روش‌ها سبک‌های فرزندپروری نامیده می‌شود (بامریند^۲، ۱۹۶۶). هدف تمام سبک‌های فرزندپروری نظم‌دهی به شخصیت فرزندان (ونتو^۳، ۲۰۲۲) و یکی از عوامل مؤثر بر رشد روانی و اجتماعی فرزندان است (کرزو^۴ و همکاران، ۲۰۱۷).

شیفر^۵ (۱۹۶۵) سبک‌های فرزندپروری را بر اساس چارچوب دو بعدی محبت و کنترل تعریف کرد که از ترکیب این دو بعد چهار سبک فرزندپروری مستبدانه، مقتدرانه، سهل‌گیرانه و بی‌توجه به وجود می‌آید. والدین با سبک مستبدانه، انتظار پیروی بی‌چون و چرا از فرزندان خود دارند و تعاملات دو طرفه کلامی، استقلال و خودمختاری را منع می‌کنند. والدین مقتدر از فرزندان خود حمایت کرده و انتظاراتشان از فرزندان متناسب با سطح توانایی آنهاست. این والدین اغلب از روش‌های تقویتی استفاده می‌کنند و نسبت به رفتارهای فرزندان‌شان صبور، گرم و پذیرا هستند. والدین سهل‌گیر در عین بردباری، پذیرش و حمایت از فرزندان، هیچ خواسته‌ای از آنها ندارند و قانون و مقرراتی را اعمال نمی‌کنند. والدین بی‌توجه با فرزندان خود بسیار سرد و بی‌روح رفتار می‌کنند و محبت و

1. Tao, R.
2. Baumrind, D.
3. Vento, E.
4. Cerezo, F.
5. Schaefer E.S.

حمایت خود را از فرزندان دریغ می‌کنند. این والدین نسبت به فرزندان خود هیچ کنترلی نداشته و برای آنها قانون و مقررات وضع نمی‌کنند (نقل از حاتمی و همکاران، ۲۰۱۱).

پژوهشگران دریافته‌اند که سبک‌های فرزندپروری ناکارآمد باناسازگاری و رفتارهای انحرافی فرزندان ارتباط دارد (موزیر^۱، ۲۰۲۲؛ سامانی و حسینی، ۱۳۹۱). مطالعات شیوام^۲ و همکاران (۲۰۲۱) مشخص کرد که سطح مطلوب نظارت و کنترل والدین، اعتیاد به اینترنت را به صورت منفی معنادار پیش‌بینی می‌کند. پژوهش کارابابا^۳ (۲۰۲۰) نشان داد اعتیاد به اینترنت با محبت، پذیرش، تقویت مثبت، حمایت و کنترل و نظارت کافی والدین رابطه منفی معنادار دارد. در یک پژوهش فراتحلیلی مشاهده شد که بین سبک‌های فرزندپروری و اعتیاد به اینترنت در اوایل نوجوانی رابطه معنی‌داری وجود دارد (لی^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). همچنین، در اوایل نوجوانی به دلیل اینکه والدین حمایت، نظارت و کنترل بیشتری روی فرزندان دارند، فرزندان کمتر به سمت فضای مجازی کشیده می‌شوند (کریر و اکدمیر^۵، ۲۰۱۹). الهامی و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعات خود دریافته‌اند سبک‌های فرزندپروری سهل‌گیرانه و مستبدانه با اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار دارد. علاوه بر این، رفتار والدین با سبک‌های مقتدر و سلطه‌گر، اعتیاد به اینترنت را به صورت منفی پیش‌بینی می‌کند و سبک بی‌توجه که کمترین کنترل را به همراه دارد به صورت مثبت اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند (خانجانی و همکاران، ۱۳۹۸).

از دیگر عوامل مؤثر در حوزه خانواده که پژوهشگران نشان داده‌اند با اعتیاد به اینترنت نوجوانان رابطه دارد سبک‌های دلبستگی است (عبود و اوتیک^۶، ۲۰۲۱؛ خسروی و صحرایی، ۱۳۹۰). تعریف مفهومی سبک دلبستگی به مدل‌های درونی از دلبستگی اطلاق می‌شود که اشکال پاسخ‌های رفتاری اشخاص به جدایی از نگاره‌های دلبستگی و تعامل مجدد با این نگاره‌ها را مشخص می‌سازند. این سبک‌ها بر پایه تجربیات کودک و مراقب (مادر) او تعیین شده، و با وجود نوسانات زیاد در طول زندگی، ارتباطات اجتماعی افراد را در سراسر زندگی تحت تاثیر قرار

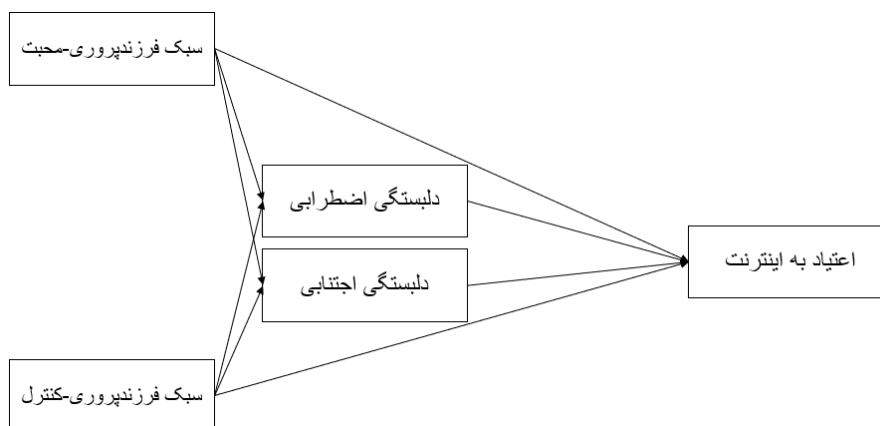
1. Mosier, R.
2. Shivam, S.
3. Karababa, A.
4. Li, S.
5. Karaer, Y, & Akdemir, D.
6. Abboud, A & Atik, A.L.

می‌دهد (واترزا^۱ و همکاران، ۲۰۰۰). سبک دلبستگی ایمن باعث اطمینان فرد به خودش و دیگران می‌شود اما کودکان با سبک دلبستگی نایمن دارای یک احساس عدم پذیرش و عدم اعتماد به دیگران هستند (میسترس^۲ و همکاران، ۲۰۱۷). اختلال در سبک دلبستگی ایمن به دو سبک دلبستگی اضطرابی (نیاز به صمیمیت بیش از حد با دیگران و ترس از طرد شدن توسط دیگران) و دلبستگی اجتنابی (احساس بی‌اعتمادی به خود و دیگران) منجر می‌شود که می‌تواند مشکلات هیجانی را باعث شود (میکولینسر و شاور^۳، ۲۰۱۹). پژوهشگران نشان دادند افرادی که به صورت افراطی از فضای مجازی و اینترنت استفاده می‌کنند، دارای سبک دلبستگی نایمن بوده، در روابط بین فردی خود با مشکل روبرو هستند (سنورمانسی^۴ و همکاران، ۲۰۱۴) و از مشکلات هیجانی رنج می‌برند (تروالا^۵ و همکاران، ۲۰۱۹) همچنین مطالعات مشخص کرده است نوجوانانی که بیش از حد از اینترنت استفاده می‌کنند ارتباط کمتری با والدین خود برقرار کرده و در تعامل با والدین، سبک دلبستگی نایمن دارند (ساندرز^۶ و همکاران، ۲۰۱۲). پژوهشی دیگر بیانگر این است که سبک دلبستگی ایمن و سلامت روان با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معنادار دارد و سبک‌های نایمن دلبستگی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معنادار دارد (چابکی و همکاران، ۲۰۲۰).

از سوی دیگر، از عوامل مؤثر بر سبک‌های دلبستگی، سبک‌های فرزندپروری والدین است (زهره و نعیم، ۲۰۲۱). نتایج مطالعه اکبریان و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد اعمال شیوه‌های متفاوت فرزندپروری از سوی والدین باعث سبک‌های دلبستگی گوناگون در فرزندان می‌شود. همچنین این پژوهش آشکار ساخت با کنترل بیش از حد و محبت پایین والدین، سبک دلبستگی نایمن اجتنابی افزایش پیدا می‌کند. پژوهشگران نشان دادند که سبک فرزندپروری مقتدر با دلبستگی ایمن رابطه مثبت معنادار دارد (پاکدامن و خانجانی، ۱۳۹۰). موریس^۷ و همکاران (۲۰۰۳) دریافتند نوجوانان دارای سبک دلبستگی نایمن در مقایسه با نوجوانان دلبسته ایمن، والدین خود را از لحاظ هیجانی، سردتر و طردکننده‌تر ادراک می‌کنند. فرزندان والدین مستبد همچون فرزندان که سبک دلبستگی اجتنابی دارند، خشمگین، مضطرب و با عزت نفس پایین هستند. از سویی دیگر فرزندان

1. Waters, E.
2. Meesters, C.
3. Mikulincer, M. & Shaver, P.
4. Şenormancı, Ö.
5. Throuvala, M. A.
6. Sanders Ch E
7. Muris, P

والدین با شیوه سهل گیرانه مانند فرزندان که سبک دلبستگی اضطرابی دارند، از خودمهارگری و اعتماد به نفس پایین تری برخوردارند (میلینگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). با توجه به الزام اجرای برنامه های آموزشی در فضای مجازی و رشد فزاینده استفاده از اینترنت در دوره کرونا و در نتیجه اعتیاد به اینترنت و اثرات آن بر زندگی روزمره افراد، لازم است عوامل موثر بر اعتیاد به اینترنت و به ویژه نقش متغیرهای میانجیبررسیشود (بندر، بوگرا^۲، ۲۰۲۲). اگرچه پژوهش های متعدد درباره رابطه بین سبک های فرزندپروری با اعتیاد به اینترنت انجام شده است اما پژوهشی به بررسی نقش عوامل موثر بر اعتیاد به اینترنت دانش آموزان در دوره کرونا با تأکید بر نقش واسطه ای سبک های دلبستگی در رابطه بین سبک های فرزندپروری با اعتیاد به اینترنت انجام نشده است. از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی پیش بینی اعتیاد به اینترنت در نوجوانان بر اساس سبک های فرزندپروری با میانجی گری سبک های دلبستگی انجام شده است. در شکل (۱) مدل مفهومی متغیرهای پژوهش نشان داده شده است.

شکل ۱. الگوی مفهومی متغیرهای پژوهش

روش پژوهش

جامعه آماری این پژوهش را دانش آموزان پسر و دختر (۱۶ تا ۱۸ ساله) دوره دوم متوسطه شهرستان کاشان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل دادند. برای بدست آوردن نتایج قابل قبول،

1. Millings, A
2. Bener, A & Bhugra, D.

نمونه‌ها باید معرف بوده و حجم آنها کافی باشد. مکویتي^۱ (۲۰۰۴) عنوان کرد که تعیین حداقل حجم نمونه در روش تحلیل مسیر از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا برای رسیدن به توان آماری مناسب نیاز داریم که حداقل مقدار ممکن را برای حجم نمونه بدست آوریم و سپس وارد مرحله جمع‌آوری داده‌ها شویم. این حداقل توسط چندین محقق برابر ۲۰۰ پیشنهاد شده است. یعنی هر مقداری برای حجم نمونه در این روش که بیشتر از ۲۰۰ باشد نتایج آماری خوبی خواهد داد. همچنین با توجه به جدول مورگان، تعداد ۳۹۸ نفر، برای این حجم از جامعه بسیار کافی است. در همین راستا و با پیش‌بینی ریزش آزمودنی‌ها تعداد ۴۲۵ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. بدین طریق که از میان کل مدارس دوره دوم متوسطه کاشان، تعداد ۱۰ مدرسه (۵مدرسه دخترانه، ۵ مدرسه پسرانه) و از هر مدرسه ۲ کلاس و از هر کلاس حدود ۲۲ نفر انتخاب شدند. به منظور اجرای این پژوهش ابتدا برای کسب مجوزبه اداره آموزش و پرورش مراجعه شد. به دلیل اینکه اجرای برنامه‌های آموزشی مدارس به صورت مجازی بود، لینک پرسشنامه‌ها ساخته شد و از مدیران مدارس درخواست گردید تا لینک را در گروه پیام رسان (واتساپ، تلگرام) قرار داده و از دانش‌آموزان درخواست شود تا به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند. مدت زمان پاسخگویی لازم ۲۵ تا ۳۰ دقیقه بود. شرایط شرکت در پژوهش عبارت بود از: الف: رضایت دانش‌آموز برای شرکت در پژوهش، ب: اشتغال به تحصیل در سه پایه دهم، یازدهم و دوازدهم در محدوده سنی ۱۶ تا ۱۸ سال. شرایط خروج از پژوهش نیز شامل عدم وجود هر یک از شرایط ورود به پژوهش بود. برای رعایت اصل رازداری از شرکت‌کنندگان درخواست گردید تا نام خود را ثبت نکنند به دانش‌آموزان اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات آنها به صورت کاملاً محرمانه باقی خواهد ماند. ابزارهای گردآوری اطلاعات شامل آزموناعتیادبهاینترنت یانگ (IAT)، پرسشنامه سبک‌های تربیتی فرزندپروری شیفر (PSQ) و پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال هازن و شیور (AASQ) بود. ارزیابی الگوی پیشنهادی با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام گرفت. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مسیر و نرم‌افزار AMOS استفاده شد. همچنین برای بررسی روابط غیر مستقیم مسیرها از روش بوت‌استرپ استفاده شد.

ابزار پژوهش

آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT):^۱ آزمون اعتیاد به اینترنت توسط یانگ ساخته شده است (یانگ، ۱۹۹۸). این پرسشنامه در ۲۰ آیتم طراحی شده و به روش لیکرت نمره گذاری می شود. همچنین این پرسشنامه چگونگی اثرگذاری استفاده بیش از حد از اینترنت بر جنبه های مختلف زندگی فرد را مورد سنجش قرار می دهد (مورالی و جرج^۲، ۲۰۰۷). یانگ و همکارانش اعتبار درونی پرسشنامه را بالاتر از ۰/۹۲ ذکر کرده و اعتبار به روش باز آزمایی را معنی دار و ۰/۷۹ گزارش کرده اند (نقل از من سالی^۳، ۲۰۰۶). ویدیانتو و همکاران (۲۰۰۴) در مطالعه خود با عنوان بررسی ویژگی های روانسنجی پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ روایی صوری این پرسشنامه را بسیار بالا ذکر کردند. همچنین از طریق تحلیل عوامل، شش عامل برجستگی، بی توجهی به وظایف شغلی، مشکلات اجتماعی، استفاده بیش از حد، فقدان کنترل و تاثیر بر عملکرد را بدست آوردند که ۵۹/۹ از واریانس را تبیین می نمودند و بار عاملی تمام گویه ها را بالای ۰/۴۰ بدست آوردند. همه این ها نشان دهنده ثبات درونی و روایی آن است. (ویدیانتو^۴ و همکاران، ۲۰۰۴). یو^۵ و همکاران (۲۰۰۴) آلفای کرونباخ پرسشنامه را ۰/۹۰ گزارش کرده اند. علاوه بر این آلفای کرونباخ در ایران ۰/۸۱ گزارش شده است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۱). علوی و همکاران (۱۳۸۹) پژوهشی با هدف ویژگی های روانسنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ انجام دادند که تحلیل عاملی به روش تحلیل مؤلفه های اصلی با چرخش واریماکس^۶، برای پرسشنامه پنج عامل مشکلات اجتماعی، تاثیر بر عملکرد، فقدان کنترل، استفاده مرضی از چت روم و بی توجهی به وظایف شغلی و تحصیلی را استخراج نمودند که در مجموع ۰/۵۶ از واریانس را تبیین می کردند. پایایی باز آزمایی ۰/۸۲، همسانی درونی ۰/۸۸ و تنصیف ۰/۷۲ محاسبه شد که با توجه به نتایج قابل قبول بود. در این پژوهش انسجام درونی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۴ بدست آمده است.

1. Internet addiction test
2. Murali, V & George, S.
3. Man Sally, L. J.
4. Widyanto, L.
5. Yoo, H. J
6. Varimax

پرسشنامه سبک‌های تربیتی فرزندپروری شیفر (PSQ)^۱: این پرسشنامه خود گزارشیتوسط نقاشیان(۱۳۵۸) بر اساس کار شیفر (۱۹۶۵) ساخته شده است. در این پرسشنامه از آزمودنی‌ها خواسته می‌شود تا مؤلفه‌های محبت و کنترلی که فرزندان از والدین‌شان ادراک می‌کنند، منعکس کنند. پرسشنامه دارای ۷۷ سؤال است که بر اساس یک طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از خیلی موافقم تا خیلی مخالفم تنظیم شده است. پرسش‌های ۱ تا ۴۲ آن بعد محبت و پرسش‌های ۴۳ تا ۷۷ بعد کنترل را ارزیابی می‌کنند. حداکثر نمره آزمودنی ۲۱۰ امتیاز است. پایایی پرسشنامه‌ها روش همسانیدرونیدر کارشیفر ۰/۸۳ و در کارنقاشیان ۰/۸۷ گزارش شده است (زاده محمدی و احمدآبادی، ۱۳۸۸). آقاجری (۱۳۷۴) از طریق بازآزمایی ضریب پایایی برابر ۰/۸۳ را بدست آورده است (برجعی، ۱۳۷۸). روایی پرسشنامه را نقاشیان (۱۳۵۸) از طریق روایی محتوا بدست آورد که در آن حداقل توافق دو نفر از اساتید متخصص در مورد سؤالات از نظر روشن بودن هر سؤال از پدر و مادر ملاک انتخاب قرار گرفت. در مطالعه احمدی و همکاران (۱۳۹۰) اعتبار پرسشنامه از طریق الفای کرونباخ برای سبک محبت ۰/۹۶ و برای کنترل ۰/۷۹ بدست آمد. در این پژوهش همسانی درونی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ برای سبک فرزندپروری محبت ۰/۹۵ و برای سبک فرزندپروری کنترل ۰/۷۰ بدست آمد است.

پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال هازن و شیور (AASQ)^۲: این پرسشنامه ۱۵ سوال دارد که سه سبک دلبستگی ایمن، اضطرابی و اجتنابی را در طیف لیکرت پنج درجه‌ای (۱=خیلی کم تا ۵=خیلی زیاد) می‌سنجد. خرده‌مقیاسی که آزمودنی نمره بالاتری در آن کسب نماید به عنوان سبک دلبستگی فرد لحاظ میشود. حداقل و حداکثر نمره آزمودنی در زیر مقیاس‌های آزمون به ترتیب ۵ و ۲۵ است. هازن و شیور ۱۹۸۷ پایایی بازآزمایی کل این پرسشنامه را ۰/۸۱ به دست آوردند (وفائیان، ۲۰۰۶). در پژوهش نگ (۲۰۰۰) آلفای کرونباخ سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا به ترتیب برابر با ۰/۶۵، ۰/۶۲ و ۰/۶۳ به دست آمد. خالدیان (۱۳۸۹) در پژوهشی پرسشنامه را بر روی یک نمونه ۶۰ نفری اجرا کرد و آلفای کرونباخ را ۰/۸۳ به دست آورد که مقدار قابل توجهی می‌باشد. وفائیان (۲۰۰۶) روایی این پرسشنامه را با مصاحبه ساختاریافته مابین برای دلبستگی بزرگسالان به ترتیب ایمن ۰/۷۹، اضطرابی ۰/۸۷ و اجتنابی ۰/۸۴ گزارش کرده

1. Parenting Styles Questionnaire
2. Adult Attachment Style Questionnaire
3. Ng, K.

است. در این پژوهش انسجام درونی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ برای سبک نایمن اضطرابی ۰/۶۳ و برای سبک نایمن اجتنابی ۰/۷۱ بدست آمد.

یافته‌ها

در این پژوهش از ۳۹۸ دانش‌آموز گروه نمونه، تعداد ۱۶۴ دانش‌آموز پسر (۴۱/۳ درصد) و تعداد ۲۳۴ دانش‌آموز دختر (۵۸/۷ درصد) بودند. میانگین سنی دانش‌آموزان ۱۶/۶۶ سال با انحراف استاندارد ۰/۹۳ بود. این دانش‌آموزان در رشته‌های تحصیلی ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی مشغول به تحصیل بودند. جدول ۱ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

		دختر	پسر		
سن	میانگین	۱۶/۶۷	۱۶/۶۵	انحراف استاندارد	۰/۹۶
	انحراف استاندارد	۰/۹۲	۰/۹۶		
معدل	میانگین	۱۷/۹۵	۱۸/۳۷	انحراف استاندارد	۱/۵۷
	انحراف استاندارد	۱/۸۲	۱/۵۷		
پایه تحصیلی	دهم	۹۹	۵۶/۱	فرآوانی درصدی	۹۲
	یازدهم	۷۴	۱۳/۴	فرآوانی	۲۲
	دوازدهم	۶۱	۳۰/۵	فرآوانی درصدی	۵۰
	ریاضی	۳۸	۲۷/۴	فرآوانی	۴۵
رشته تحصیلی	تجربی	۶۶	۱۷/۱	فرآوانی درصدی	۲۸
	انسانی	۱۳۰	۵۵/۵	فرآوانی	۹۱
	۱	۱۳۲	۵۴/۳	فرآوانی درصدی	۸۹
رتبه تولد	۲	۵۸	۳۱/۱	فرآوانی	۵۱
	۳	۲۶	۷/۹	فرآوانی درصدی	۱۳
	۴	۹	۵/۵	فرآوانی	۹
	۵	۹	۱/۲	فرآوانی درصدی	۲
				فرآوانی	۳/۸

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت نوجوانان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با میانجی‌گری سبک‌های دلبستگی

۵۳/۷	۸۸	۳۹/۷	۹۳	۱	
۲۵/۶	۴۲	۳۶/۳	۸۵	۲	
۹/۱	۱۵	۱۲	۲۸	۳	تعداد فرزندان
۲/۴	۴	۳/۴	۸	۴	
۹/۱	۱۵	۸/۵	۲۰	۵	
۳۷/۲	۶۱	۵۹/۴	۱۳۹	زیردیپلم	تحصیلات مادر
۴۳/۳	۷۱	۳۰/۸	۷۲	دیپلم	
۱۶/۵	۲۷	۸/۵	۲۰	کارشناسی	
۳	۵	۱/۳	۳	کارشناسی ارشد و بالاتر	
۲۹/۳	۴۸	۵۶	۱۳۱	زیردیپلم	تحصیلات پدر
۴۲/۱	۶۹	۳۲/۱	۷۵	دیپلم	
۲۴/۴	۴۰	۹	۲۱	کارشناسی	
۴/۲	۷	۳	۷	کارشناسی ارشد و بالاتر	

در جدول (۱) اطلاعات جمعیت‌شناختی مربوط به اعضای مورد مطالعه، شامل سن، معدل، رشته، پایه تحصیلی، تحصیلات والدین و .... ذکر شده است.

جدول ۲. میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵
۱ سبک فرزندپروری محبت	۱۳۳/۴۰	۲۴/۸۰	۱				
۲ سبک فرزندپروری کنترل	۱۳۲/۴۰	۲۴/۸۰	۰/۱۸**	۱			
۳ دلبستگی اضطرابی	۱۱/۸۰	۴/۱۴	-۰/۲۹**	-۰/۰۹۷	۱		
۴ دلبستگی اجتنابی	۱۲/۵۳	۴/۰۳	-۰/۳۶**	-۰/۱۲**	۰/۲۹**	۱	
۵ اعتیاد به اینترنت	۳۹/۸۸	۱۵/۸۹	-۰/۴۵**	-۰/۱۴**	۰/۳۴**	۰/۳۵**	۱

**p<0/01 , *p<0/05

همان طور که نتایج جدول (۲) نشان می دهد بین سبکهای فرزندپروری محبت و کنترل با اعتیاد به اینترنت همبستگی منفی معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$). در حالی که، بین سبک دلبستگی اضطرابی و اجتنابی با اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$).

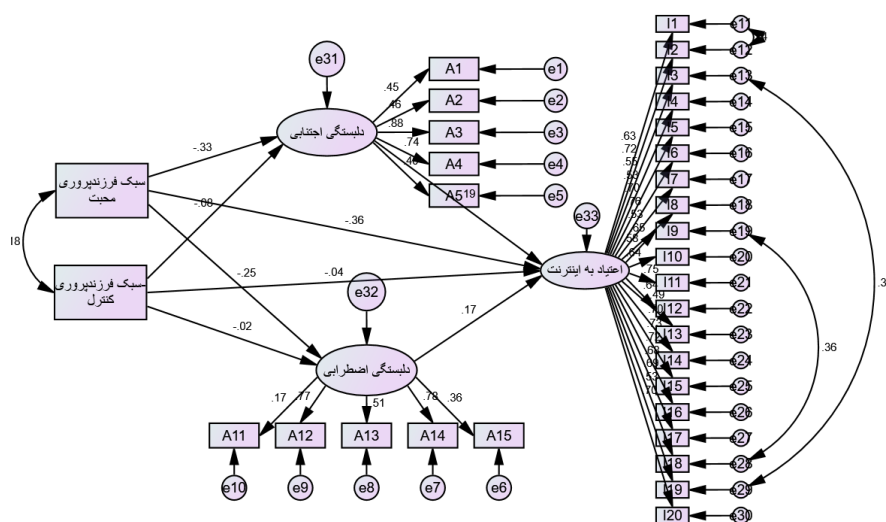
الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر، پیش بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس سبکهای فرزندپروری با میانجی گری سبکهای دلبستگی را نشان می دهد. به منظور آزمون این الگو از روشمدل یابی معادلات ساختاری با روش حداکثر درست نمایی به وسیله نرم افزار AMOS23 استفاده شد. کلیه مفروضه های این روش برقرار بودند. در این پژوهش به ازای هر پارامتر، بیش از ۱۰ نفر به عنوان گروه نمونه در نظر گرفته شد. کلیه متغیرها با مقیاس فاصله ای اندازه گیری شدند. قدر مطلق ضریب چولگی کمتر از یک بود. از این رو توزیع متغیرها نرمال است. مفروضه خطی بودن روابط بین هر کدام از متغیرهای پیش بین با متغیر ملاک نیز تأیید شد (جدول ۱). همچنین میزان شاخص تحمل هریک از متغیرهای پیش بین بیشتر از ۰/۱ و عامل تورم واریانس هریک از آنها کمتر از ۶ بود. بنابراین هم خطی چندگانه بین متغیرهای پیش بین وجود نداشت و مفروضه عدم هم خطی چندگانه برقرار بود. شاخص های برازندگی الگوی پژوهش حاضر در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۳. شاخص های برازندگی الگوی پژوهش

RMSEA	CFI	TLI	IFI	AGFI	GFI	χ^2/df	df	χ^2	
۰/۰۷	۰/۸۲	۰/۸۱	۰/۸۳	۰/۷۹	۰/۸۱	۳/۰۲۵	۴۵۷	۱۳۸۲/۴۵	الگوی پیشنهادی
۰/۰۶	۰/۸۵	۰/۸۴	۰/۸۵	۰/۸۱	۰/۸۵	۲/۷۲۲	۴۵۴	۱۲۳۵/۹۶	الگوی اصلاح شده
< ۰/۰۸	> ۰/۹	> ۰/۹	> ۰/۹	> ۰/۸	> ۰/۹	< ۳	-	-	حد قابل پذیرش

همان گونه که جدول (۳) نشان می دهد الگوی پیشنهادی در ابتدا از برازش مناسبی برخوردار نبود که با همبسته کردن خطاهای اعتیاد به اینترنت تا حد تقریباً مطلوبی ارتقاء یافت. مقادیر شاخص های برازندگی الگوی اصلاح شده شامل شاخص نسبت معذورکای

به درجه آزادی (x2/df) ۲/۷۲۲، شاخص نیکویی برازش (GFI) ۰/۸۵، شاخص نیکویی برازش تعدیل‌یافته (AGFI) ۰/۸۱، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) ۰/۸۵، شاخص برازندگی توکرلويس (TLI) ۰/۸۴، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) ۰/۸۵ و مقدار شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) ۰/۰۶ است. بر اساس دیدگاه هو و بنتلر^۱ (۱۹۹۹) برای اینکه یک مدل از برازش خوبی برخوردار باشد حداقل سه شاخص مورد نیاز است. از آنجا که شاخص‌های AGFI بزرگتر از ۰/۸ و RMSEA < ۰/۰۸ و $p < ۰/۰۵$ ، $x^2/df < ۵$ برقرار است، الگوی پیشنهادی از برازندگی تقریباً مطلوبی برخوردار است.

شکل ۲. روابط بین متغیرهای الگوی پژوهش

الگوی فوق حاکی از وجود مسیرهای غیرمستقیم و واسطه‌ای است. جدول (۳) ارزیابی مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم را با استفاده از روش بوت استرپ براساس ۵۰۰۰ نمونه و با سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان می‌دهد.

جدول ۴. نتایج ارزیابی مسیرهای کلی، مستقیم و غیر مستقیم مدل پژوهش

مسیرها	β	خطای معیار	سطح معنی داری
مهربانی	فرزندپروری-محبت ← اعتیاد به اینترنت	-۰/۴۶۷	۰/۰۰۲
	فرزندپروری-کنترل ← اعتیاد به اینترنت	-۰/۱۴۵	۰/۰۰۵
مهربانی	فرزندپروری-محبت ← دل بستگی اضطرابی	-۰/۲۴۷	۰/۰۰۱
	فرزندپروری-کنترل ← دل بستگی اضطرابی	-۰/۰۲۴	۰/۰۰۳
	فرزندپروری-محبت ← دل بستگی اجتنابی	-۰/۳۲۵	۰/۰۰۱
	فرزندپروری-کنترل ← دل بستگی اجتنابی	-۰/۰۷۶	۰/۰۰۳
مهربانی	دل بستگی اضطرابی ← اعتیاد به اینترنت	۰/۱۷۱	۰/۰۰۴
	دل بستگی اجتنابی ← اعتیاد به اینترنت	۰/۱۹۰	۰/۰۰۱
مهربانی	فرزندپروری-محبت ← اعتیاد به اینترنت	-۰/۳۵۶	۰/۰۰۲
	فرزندپروری-کنترل ← اعتیاد به اینترنت	-۰/۰۴۳	۰/۰۰۴

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود اثر کلی سبک فرزندپروری محبت بر اعتیاد به اینترنت معنی دار است ($\beta = -0/467, p < 0/001$). اثر مستقیم فرزندپروری محبت بر دل بستگی اضطرابی ($\beta = -0/247, p < 0/001$) و دل بستگی اجتنابی ($\beta = -0/325, p < 0/001$) معنی دار است. همچنین اثر مستقیم دل بستگی اضطرابی بر اعتیاد به اینترنت ($\beta = 0/171, p < 0/01$) و اثر مستقیم دل بستگی اجتنابی بر اعتیاد به اینترنت ($\beta = 0/190, p < 0/001$) معنی دار است. هنگامی که سبکهای دل بستگی اضطرابی و اجتنابی به عنوان میانجی در رابطه بین فرزندپروری محبت و اعتیاد به اینترنت وارد می‌شوند، اثر مسیر فرزندپروری محبت بر اعتیاد به اینترنت برابر با $-0/356$ می‌شود که این مسیر معنی دار است ($p < 0/001$). بنابراین سبکهای دل بستگی اضطرابی و اجتنابی اثر فرزندپروری محبت بر اعتیاد به اینترنت را به صورت جزئی میانجی می‌کنند.

همچنین نتایج نشان می‌دهد اثر کلی سبک فرزندپروری کنترل بر اعتیاد به اینترنت معنی دار است ($\beta = -0/145, p < 0/01$). اما اثر مستقیم سبک فرزندپروری کنترل بر سبک دل بستگی اضطرابی ($\beta = -0/024, p > 0/05$) و سبک دل بستگی اجتنابی ($\beta = -0/076, p > 0/05$) معنی دار نیست.

فرزندپروری کنترل و اعتیاد به اینترنت را میانجی نمی‌کنند. $(\beta = -0.043, p > 0.05)$. بنابراین سبک‌های دلبستگی اضطرابی و اجتنابی رابطه بین سبک

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت در نوجوانان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با میانجی‌گری سبک‌های دلبستگی انجام گرفت. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین سبک‌های فرزندپروری (محبت و کنترل) و اعتیاد به اینترنت نوجوانان رابطه معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش شیوام و همکاران (۲۰۲۱)، کارابابا (۲۰۲۰)، خانجانی و همکاران (۲۰۱۹)، زندی‌پیام و همکاران (۲۰۱۹)، کریر و اکدمیر (۲۰۱۹)، لی و همکاران (۲۰۱۸)، الهامی و همکاران (۱۳۹۶)، طباطبائی راد و اکبری (۱۳۹۵) و حاتمی و همکاران (۲۰۱۱) همخوان است. در تبیین این رابطه می‌توان گفت محیط خانواده نخستین و پایدارترین عاملی است که در رشد و پرورش شخصیت فرزندان تاثیر گذار است. تعامل مطلوب میان والدین و فرزندان موجب می‌شود تا نیازهای اساسی فرزندان در زمینه‌های جسمی و روحی مهیا گردد (خسروی و صحرائی، ۱۳۹۰). در این میان سبک‌های فرزندپروری یکی از سازه‌های جهانی است که مبین نحوه کلی رابطه والدین و فرزندان است (سامانی و حسینی، ۱۳۹۱). والدین سبک مقتدر (محبت بالا-کنترل بالا) در برابر نیازهای فرزندان خود با پاسخ‌دهی به‌موقع (لازم و کافی) و اعمال قوانین و مقررات تعریف شده در خانواده، برقراری روابط گرم و محبت‌آمیز، استفاده از منطق و استدلال، به رشد استقلال، خودکنترلی، خودتنظیمی و عزت نفس فرزندان خود کمک کرده که این خود موجب می‌شود تا فرزندان بتوانند روی مدت زمانی که برای اینترنت صرف می‌کنند نظارت، کنترل و مدیریت شخصی داشته باشند و در نهایت برای انجام تکالیف درسی و امور تحصیلی بهتر برنامه‌ریزی کنند (طباطبائی راد و اکبری، ۱۳۹۵). همچنین والدین مقتدر با ایجاد نگرش مثبت در درون فرزندان نسبت به خود، آن‌ها را راغب می‌کنند تا وقت بیشتری با والدین و فعالیت‌های خانوادگی بگذرانند (کارابابا، ۲۰۲۰). از طرفی مطالعات پیشین مبین این است که سبک‌های تربیتی بی‌توجه (محبت پایین-کنترل پایین) والدین، رابطه معنی‌داری با میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت دارد؛ به‌طوری‌که هرچقدر میزان سبک تربیتی بی‌توجه بیشتر باشد، استفاده از اینترنت در بین

فرزندان نیز بیشتر خواهد بود (خانجانی و همکاران، ۲۰۱۹). لذا میتوان گفت که والدین بی توجه از نظر پذیرندگی و پاسخ دهنده‌گی و از نظر درخواست و کنترل در سطح پایینی هستند. آنها نسبت به رفتارهای فرزندان خود بسیار اغماض کننده و بر رفتار آنها کنترل کمی دارند. این والدین از نظر فرزندان نمونه‌ای از اقتدار و استبداد نیستند. همچنین این والدین در خانه قوانین خاصی ندارند. زمانی که قوانین خاصی برای کنترل فرزندان وجود نداشته باشد، میزان رفتارهای ناپخته و نا به هنجار در فرزندان نیز افزایش می‌یابد؛ بنابراین نبود محبت و کنترل کافی، زمینه را برای استفاده بیش از حد از این فناوری فراهم میکند. نبود کنترل کافی روی فرزند و متنوع بودن فضای مجازی با انواع سرگرمیها و بازیهای اینترنتی زمینه‌ساز اعتیاد به اینترنت میباشد (خانجانی و همکاران، ۲۰۱۹).

از نتایج دیگر پژوهش حاضر این بود که سبک‌های نایمن دلبستگی (اضطرابی و اجتنابی) در رابطه بین سبک فرزندپروری محبت با اعتیاد به اینترنت نقش واسطه‌ای دارد. این یافته پژوهش با نتایج پژوهش‌های زهرا و نعیم (۲۰۲۱)، چابکی و همکاران (۲۰۲۰)، تروالا و همکاران (۲۰۱۹)، دی‌آرینزو^۱ و همکاران (۲۰۱۹)، اکبری‌ان و همکاران (۱۳۹۶)، پاکدامن و خانجانی (۱۳۹۰)، ساندرز و همکاران (۲۰۱۲) و موریس و همکاران (۲۰۰۳) همسو می‌باشد.

والدین به عنوان اولین کسانی که با کودک و نوجوان در تعامل هستند نقش به‌سزایی در شکل‌گیری شخصیت، روابط بین فردی و نحوه درست بروز هیجانات فرد ایفا می‌کنند. اگر در دوران کودکی و نوجوانی جو تربیتی مطلوبی شکل نگیرد، عواقب آن را باید در سال‌های آینده مشاهده کرد. بنابراین می‌توان اذعان داشت سبک‌های فرزندپروری والدین از مهم‌ترین عوامل در رشد اجتماعی و روانی فرزندان محسوب می‌شود (کرزو و همکاران، ۲۰۱۷). طبق نتایج این پژوهش و پژوهش‌های دیگر بکارگیری سبک‌های فرزندپروری متفاوت منجر به سبک‌های دلبستگی مختلف در میان نوجوانان می‌شود. می‌توان اظهار کرد نوجوانانی که محبت کافی و لازم را از والدین خود دریافت نمی‌کنند دارای دلبستگی نایمن اضطرابی هستند که با ویژگی‌هایی همچون خود مهارگری و اعتماد به نفس پایین مشخص می‌شوند. (میلینگ و همکاران، ۲۰۱۳). از طرفی نوجوانانی که والدین خود را سرد و طرد کننده می‌انگارند، بی‌مسئولیت، گوشه‌گیر و دارای

1. D'Arienzo, M. C

اعتماد به نفس پایین هستند که همگی از مشخصه‌های بارز سبک ناایمن دلبستگی اجتنابی می‌باشد (موریس و میستر و وندبرگ، ۲۰۰۳). علاوه بر این، در تبیین نقش سبک‌های دلبستگی در اعتیاد به اینترنت نوجوانان می‌توان چنین استدلال کرد افرادی که سبک دلبستگی ایمن دارند، با دیگران روابط مطلوب‌تری برقرار می‌کنند، دارای اعتماد به نفس بیشتری هستند و در مواقعی که با مانع برخورد می‌کنند کمتر به سراغ رفتارهای اعتیادی می‌روند؛ اما افرادی که سبک دلبستگی ناایمن دارند، به خاطر احساس ناامنی و عدم اطمینان به دیگران، در مواقعی که در روابط بین فردی شکست می‌خورند، ترجیح می‌دهند که تنها باشند و برای فرار از این وضعیت به اینترنت روی می‌آورند (سنورمانسی و همکاران، ۲۰۱۴). به علاوه، طبق نظریه دلبستگی، افراد با دلبستگی اضطرابی، از این که توسط دیگران طرد و رها شوند نگران هستند؛ آنها خود را لایق توجه و محبت دیگران نمی‌بینند و در روابط بین فردی احساس خشنودی نمی‌کنند. بنابراین، برای این افراد استفاده از اینترنت می‌تواند راه جایگزینی برای فرار از زندگی واقعی، ناکامی‌ها و کمبود محبت‌هایی که فرد از دیگران دریافت نکرده است باشد (دی آریز و همکاران، ۲۰۱۹). افراد با سبک دلبستگی اضطرابی اینترنت را به عنوان راهی برای گرفتن تایید، توجه و محبت دیگران یافته‌اند. این افراد از طریق تعامل اینترنتی احساس می‌کنند که دیگران به آنها علاقه دارند و از این طریق ترس از طرد شدن را کاهش می‌دهند. از سوی دیگر، اشخاصی که دلبستگی ناایمن اجتنابی دارند از صمیمیت و وابستگی می‌ترسند، این افراد نسبت به دیگران دید منفی دارند بنابراین افراد با این سبک به دلیل اینکه دیگران را غیرقابل اعتماد می‌بینند از روابط رودررو، اجتناب می‌کنند و به زندگی مجازی و روابطی که نیاز به سرمایه‌گذاری عاطفی زیادی ندارد روی می‌آورند. این افراد به دلیل این که تمایل دارند از دیگران فاصله بگیرند، جذب گمنامی‌اجتماعی در اینترنت و فضای مجازی می‌شوند (توکلی و همکاران، ۲۰۱۴).

بر اساس یافته‌های این پژوهش، آشکار شد بین هر دو نوع سبک فرزندپروری محبت و کنترل با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معنادار وجود دارد و هر چه از این دو سبک فرزندپروری به نحو شایسته استفاده شود، سبک‌های ناایمن دلبستگی اضطرابی و اجتنابی کمتر شکل گرفته و در نهایت منجر به کاهش اعتیاد به اینترنت در نوجوانان می‌شود. لازم به ذکر است که نبایستی تصور شود سبک فرزندپروری محبت، جنبه مثبت و مطلوب و سبک فرزندپروری کنترل، جنبه نامطلوب و اثر

منفی دارد. اگر سبک فرزندپروری کنترل دارای جنبه منفی باشد و در واقع والدین هیچ کنترل و نظارتی روی فرزندان نداشته باشند (فرزندپروری سهل گیر و بی نوجه)، این امر به نوبه خود منجر به آسیب در فرزندان می شود که یکی از این آسیب ها اعتیاد به اینترنت فرزندان است. بر این اساس، روشن می شود که سبک فرزندپروری محبت و کنترل رابطه معکوسی با سبک های دلبستگی اضطرابی و اجتنابی دارد و از آن طریق باعث کاهش اعتیاد به اینترنت نوجوانان می شود. یافته های این پژوهش از دو جهت نظری و عملی می تواند مفید باشد. در سطح نظری با بررسی عوامل ذکر شده بر اعتیاد به اینترنت به افزایش دانش موجود در زمینه شناسایی عوامل ثمربخش و بررسی چگونگی و چرایی کنش های اثرگذار بر اعتیاد به اینترنت نوجوانان کمک می کند و در سطح عملی نتایج این پژوهش می تواند در طراحی مدل ها و آموزش های لازم جهت پیشگیری و بهبود اعتیاد به اینترنت نوجوانان، کمک کننده باشد.

پژوهش حاضر مانند هر پژوهش دیگر با محدودیت هایی مواجه بوده است. مدل مفهومی این پژوهش از برآش کاملاً مطلوبی برخوردار نبود. همچنین این پژوهش در دوران کرونا و آموزش مجازی انجام شده و ممکن است نوجوانان به اجبار، ساعت های طولانی را در فضای مجازی سیر کنند و این امر به اشتباه اعتیاد به اینترنت تلقی شود بنابراین در تعمیم نتایج آن باید احتیاط کرد. لذا پیشنهاد می شود در زمان آموزش حضوری دانش آموزان، این پژوهش تکرار گردد. همچنین پیشنهاد می شود که در پژوهش های بعدی در رابطه با اعتیاد به اینترنت از متغیرهای واسطه ای دیگر، مانند آموزش های مجازی که در این پژوهش بررسی نشده اند ولی می تواند پیش بینی کننده اعتیاد به اینترنت باشند استفاده شود.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمام دانش آموزان شرکت کننده در پژوهش و مربیانی که در انجام این تحقیق به نویسندگان یاری رساندند قدردانی به عمل می آید.

منابع

- آقاجری، زهرا. (۱۳۷۴). **بررسی تاثیر شیوه فرزندپروری والدین بر عزت نفس و سازگاری فرزندان**. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهرا.
- احمدی، سمیه، پاکدامن، شهلا و حیدری، محمود. (۱۳۹۰). بررسی ارتباط سبک فرزندپروری ادراک شده، راه‌های دانستن و مباحثه‌طلبی دانشجویان. **خانواده پژوهی**، ۷(۳)، ۳۵۵-۳۷۱.
- احمدی، خدابخش؛ عبدی، محمدرضا؛ عبدالملکی، هادی و شهسوارانی، امیرمحمد. (۱۳۹۱). **بررسی ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان مبتلا به اعتیاد اینترنت. ماهنامه دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه**، ۱۶(۶)، ۴۹۲-۴۸۷.
- اکبریان فیروزآبادی، مهسا؛ بهاری، علی و محمدخانی، شهرام. (۱۳۹۶). رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین و آسیب‌های ادراک‌شده فرزندان با سبک‌های دلبستگی بزرگسالی آنها. **خانواده پژوهی**، ۱۳(۴۹)، ۴۵-۲۵.
- برجعی، احمد. (۱۳۸۴). تحول شخصیت نوجوان (با تاکید بر شیوه‌های فرزندپروری) دیدگاه‌های نظری درباره تحول روانی - اجتماعی، عوامل موثر بر تحول روانی - اجتماعی، خانواده و تحول. تهران: انتشارات و رای دانش.
- پاکدامن، شهلا و خانجانی، مهدی. (۱۳۹۰). نقش فرزندپروری ادراک شده در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و جمع‌گرایی در دانشجویان. **پژوهش‌های روانشناختی اجتماعی**، ۱(۴)، ۸۱-۱۰۲.
- خسروی، زهره و صحرایی، ام‌هانی. (۱۳۹۰). رابطه اعتیاد به اینترنت با عملکرد خانواده و سلامت روان در دانش‌آموزان. **مطالعات روانشناسی تربیتی**، ۸(۱۴)، ۵۹-۸۳.
- زاده محمدی، علی؛ احمدآبادی، زهره. (۱۳۸۸). بررسی رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان، راهکارهایی برای پیشگیری از جرم در محیط خانواده. **خانواده پژوهی**، ۲۰(۵)، ۴۶۷-۴۸۵.
- سامانی، سیامک و سینی، میترا. (۱۳۹۱). ارتباط ابعاد کارکرد خانواده و خودتنظیمی فرزندان. **فصلنامه خانواده پژوهی**، ۸(۳۱)، ۳۱۷-۳۰۵.
- طباطبائی‌راد، الهه‌سادات و اکبری، افضل. (۱۳۹۵). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بر اساس سبک‌های فرزندپروری در نوجوانان شهر سبزوار. **مجله آموزش و سلامت جامعه**، ۳(۴)، ۵۲-۵۸.
- علوی، سلمان؛ اسلامی، مهدی؛ مراثی، محمدرضا؛ نجفی، مصطفی؛ جنتی‌فرد، فرشته و رضایپور، حسین (۱۳۸۹). ویژگی‌های روانسنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. **مجله علوم رفتاری**، ۱۳، ۱۸۳-۱۹۰.
- نقاشیان، ذبیح‌الله. (۱۳۵۸). رابطه محیط خانوادگی و موفقیت تحصیلی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

الهامی، شمس‌الله؛ کریمی ثانی، پرویز و فتحی‌آذر، سمانه. (۱۳۹۶). رابطه سبک‌های دلبستگی و سبک‌های فرزندپروری با میزان فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان سلماس. *ایده‌های نوین روانشناسی*، ۱(۲)، ۸-۱.

- Abboud, E, & Atik, A. L. (2021). Attachment Patterns, Big 5 Personality Traits, and Impulsivity as Predictors of Internet Addiction.
- Alsalameh, A. M., Harisi, M. J., Alduayji, M. A., Almutham, A. A., & Mahmood, F. M. (2019). Evaluating the relationship between smartphone addiction/overuse and musculoskeletal pain among medical students at Qassim University. *Journal of family medicine and primary care*, 8(9), 29-53
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37 (4), 887-907.
- Bener, A.&, Bhugra, D. A. (2022). Lifestyle Factors, Depression, Anxiety and Stress Related to the Internet Addiction Among School Children. In *Healthy Lifestyle* (pp. 241-252). Springer, Cham.
- Cerezo, F., Ruiz-Esteban, C., Lacasa, C. S., & Gonzalo, J. J. A. (2018). Dimensions of parenting styles, social climate, and bullying victims in primary and secondary education. *Psicothema*, 30(1), 59-65.
- Chaboki S, Beliad M, Kakavand A, Tajri, B & Zam F. (2020). The Mediating Role of Attachment Styles in the Relationship between Mental Health and Internet Addiction in Adolescents. *Armaghanedanesh Armaghane danesh.*, 25 (4), 544-557.
- D'Arienzo, M. C., Boursier, V., & Griffiths, M. D. (2019). Addiction to social media and attachment styles: a systematic literature review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(4), 1094-1118.
- Gupta, R., Taneja, N., Anand, T., Gupta, A., Gupta, R., Jha, D., & Singh, S. (2021). Internet addiction, sleep quality and depressive symptoms amongst medical students in Delhi, India. *Community mental health journal*, 57(4), 771-776.
- Hamilton, J. L., Nesi, J., & Choukas-Bradley, S. (2020). Teens and social media during the COVID-19 pandemic: Staying socially connected while physically distant.
- Hatamy, A. Fathi, E. Gorji, Z & Esmaeily, M. (2011). The relationship between attachment.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 5-11.
- Karababa, A. (2020). Examining Internet Addiction of Early Adolescents in terms of Parenting Styles. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 10(57), 229-254.
- Karaer, Y., & Akdemir, D. (2019). Parenting styles, perceived social support and emotion regulation in adolescents with internet addiction. *Comprehensive psychiatry*, 92, 22-27.
- Khanjani, M., Ghanbari, F., & Naeimi, E. (2019). Investigating the Relationship between Family Function, Attachment Style and Parenting Styles With Internet Addiction in Adolescents. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 10(37), 121-142.
- Koh, Y. S. (2017). The Korean national policy for Internet addiction. In: Montag C, Reuter M, editors. *Internet addiction: Neuroscientific approaches and therapeutic interventions*. London: Springer, 219-234.
- Kurniasanti, K. S., Assandi, P., Ismail, R. I., Nasrun, M. W. S., & Wiguna, T. (2019a). Internet addiction: a new addiction? *Medical Journal of Indonesia*. 28(1), 82-91.

- Li, S., Lei, H., & Tian, L. (2018). A meta-analysis of the relationship between parenting style and Internet addiction among mainland Chinese teenagers. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 46(9), 1475-1487.
- Lu, W. H., Lee, K. H., Ko, C. H., Hsiao, R. C., Hu, H. F., & Yen, C. F. (2017). Relationship between borderline personality symptoms and Internet addiction: The mediating effects of mental health problems. *Journal of Behavioral Addictions*, 6(3), 434-441.
- Man Sally, L. J. H. K. B. U. (2006). Prediction of internet addiction for undergraduates in Hong Kong: Hong Kong Baptist University.
- Meesters, C., Muris, P., Dibbets, P., Cima, M., & Lemmens, L. (2017). On the link between perceived parental rearing behaviors and self-conscious emotions in adolescents. *Journal of Child and Family Studies*, 26 (6), 1536-1545.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). Attachment orientations and emotion regulation. *Current Opinion in Psychology*, 25, 6-10.
- Millings, A; Walsh, J; Hepper, E & Brien, M. (2013). Good Partner, good Parent responsiveness mediates the link between romantic attachment and parenting style. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 39(2): 170-180.
- Mosier, R. (2022). The Effect of Parenting Styles Adolescents Experience in Single-Mother Versus Single-Father Families on Juvenile Delinquency (Doctoral dissertation, The Chicago School of Professional Psychology).
- Murali, V., & George, S. (2007). Lost online: An overview of internet addiction. *Advances in Psychiatric Treatments*. 13,24-30
- Muris, P., Meesters, C., & Van Den Berg, S. (2003). Internalizing and externalizing problems as correlates of self-reported attachment style and perceived parental rearing in normal adolescents. *Journal of Child and Family Studies*, 12, 171-183.
- Ng, K. (2000). A cross-cultural validation study of the Attachment Style Questionnaire.
- Olawade, D. B., Olorunfemi, O. J., Wada, O. Z., Afolalu, T. D., & Enahoro, M. A. (2020). Internet addiction among university students during COVID-19 lockdown: Case study of institutions in Nigeria. *Journal of Education and Human Development*, 9(4), 165-173.
- Pohl, M., Feher, G., Kapus, K., Feher, A., Nagy, G. D., Kiss, J & Tibold, A. (2022). The Association of Internet Addiction with Burnout, Depression, Insomnia, and Quality of Life among Hungarian High School Teachers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 438-450.
- Rosliza, A. M., Ragubathi, M. N., MKA, M. Y., & Shaharuddin, M. S. (2018). Internet addiction among undergraduate students: Evidence from a Malaysian public university. *IJUM Medical Journal Malaysia*, 17(2). 41-48
- Sanders Ch E, Field ,TM & Kaplan M (2012). The relationship of internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*; 35: 237-242.
- Sariyska, R., Lachmann, B., Markett, S., Reuter, M., & Montag, C. (2017). Individual differences in implicit learning abilities and impulsive behavior in the context of Internet addiction and Internet Gaming Disorder under the consideration of gender. *Addictive Behaviors Reports*. 5, 19-28.
- Schaefer, E. S. (1965). A configurational analysis of children's reports of parent behavior. *Journal of Consulting Psychology*, 29 (6), 552-557.
- Schaefer, E. S. (1965). A configurational analysis of children's reports of parent behavior. *Journal of Consulting Psychology*, 29 (6), 552-557.
- Şenormancı, Ö., Şenormancı, G., Güçlü, O., & Konkan, R. (2014). Attachment and family functioning in patients with internet addiction. *General hospital psychiatry*, 36(2), 203-207.

- Shadzi, M. R., Salehi, A., & Vardanjani, H. M. (2020). Problematic internet use, mental health, and sleep quality among medical students: A path-analytic model. *Indian Journal of Psychological Medicine*, 42(2), 128-135.
- Shivam, S., Chaudhari, B., Chaudhury, S., & Saldanha, D. (2021). Parenting style and personality correlates of internet addiction: A cross-sectional study. *Medical Journal of Dr. DY Patil Vidyapeeth*, 14(2), 143-154.
- Young, K.S. & Nabuco de Abreu, C. (Eds) (2011). *Internet Addiction A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*. Wiley, New Jersey.
- Tao, R., Huang, X., Wang, J., Zhang, H., Zhang, Y., & Li, M. J. A. (2010). Proposed diagnostic criteria for internet addiction. *105(3)*, 556-564.
- Tavakoly, N, Jomhory, F& Farokhy, N. (2014). The relationship between attachment styles and fear of negative evaluation with internet addiction in Students. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 5(2), 61-77.
- Tenzin, K., Dorji, T., Gurung, M. S., Dorji, P., Tamang, S., Pradhan, U., & Dorji, G. (2018). Prevalence of internet addiction and associated psychological comorbidities among college students in Bhutan. *JNMA: Journal of the Nepal Medical Association*, 56(210), 558-564.
- Throuvala, M. A., Janikian, M., Griffiths, M. D., Rennoldson, M., & Kuss, D. J. (2019). The role of family and personality traits in Internet gaming disorder: A mediation model combining cognitive and attachment perspectives. **Journal of behavioral addictions**, 8(1), 1-15.
- Vafaian, M.(2006). The relationship between attachment style and social skills of pre-university students of yazd.master of science in psychology,university of Isfahan.
- Vento, E. (2022). *Perceived Parenting, Personality Traits, and Personality Pathology in an Adult Sample* (Doctoral dissertation, St. John's University (New York)).
- Waters, E., Merrich, S., Treoboux, D., Crowell, & Albersheim, L. (2000). Attachment security in infancy and early adulthood: Atwenty-year londitudinal study. **Child Development**, 3(4), 684-689.
- Widyanto, L., McMurrin, M. J. C., & behavior. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. **CyberPsychology & Behavior**. 7(4), 443-450.
- Yoo, H. J., Cho, S. C., Ha, J., Yune, S. K., Kim, S. J & Hwang, J. (2004). Attention deficit hyperactivity symptoms and internet addiction. **Journal of Psychiatry & Clinical Neurosciences**, 58(5), 487-494.
- Young, K. S. J. A. B. (2015). The evolution of Internet addiction. 64, 229-230.
- Young, K. S., & Rogers, R. C. (1998). The relationship between depression and internet addiction. *Cyberpsychology and Behaviour.*, 1(1), 25-28.
- Zahra, S. M., & Naeem, F. (2021). Perceived parenting styles and primary attachment styles of single and children living with both parents. *Journal of the Pakistan Medical Association*, 71(6), 1540-1544.
- Zandipayam A, Davoudi I & Mehrabizade Honarmand, M. (2019). The Relationship between Familial Emotional Atmosphere and Mental Health with Online Game Addiction. *J Arak Uni Med Sci*; 22 (1) :115-125.
- Zhang, Y., Qin, X., & Ren, P. (2018). Adolescents' academic engagement mediates the association between Internet addiction and academic achievement: The moderating effect of classroom achievement norm. *Computers in Human Behavior*, 89, 299-307.